

Годишњи извештај о раду сенћанског Културно-образовног центра „Турзо Лајош” за 2021. годину

Сенћански Културно-образовни центар „Турзо Лајош” основан је 1977. обједињавањем Музеја, Дома културе, два биоскопа и центра за образовање одраслих, тзв. Радничког универзитета, уз оснивање заједничке стручне службе. Циљ овог модела јавне културе је обједињавање стремљења ка култури, јавној репрезентацији и заједничком суживоту и самоделатне праксе локалног становништва са институционалним системом, као и са потребом да његове зграде за Сенћане, за активну и креативну праксу добровољно организованих група, постану такав локалитет који ће бити у стању да обезбеди динамизацију и оживљавање културног и образовног живота целокупне регије. Градски музеј је основан после II светског рата, а у седамдесетим годинама XX века он се, у сагласју са својим статутом, трансформисао у регионални музеј Потисја и научну установу чију основну активност чине истраживање свих грана етнографије, прикупљање докумената и музеалних предмета, те њихова обрада и приказивање. Он располаже и значајним завичајно-историјским материјалом из околине. У његовом окриљу се 1952. развила и Сенћанска уметничка колонија, а у деведесетим годинама XX века пак Војвођански мађарски архив народне музике. Градска библиотека, која упркос томе што располаже фондом од преко седамдесет хиљада библиотечких јединица, те поред саме централне библиотеке и са две библиотечке испоставе (Горњи Брег, Торњош), не спада у највеће јавне библиотеке у Војводини, али је истовремено једна од оних малобројних у којима је извршена комплексна технизација библиотечког рада. Богата је и Завичајна збирка библиотеке. На Радничком универзитету место је добио и Сенћански консултативни центар Мађарског аграрног и биолошког факултета из Геделеа. Дом културе може да покаже лепе резултате како на плану информисања, тако и у информативној и креативној сфери. Најзначајније приредбе установе су: „Празник наших традиција”, Сенћански фестивал певане песме, Етноприповедачко такмичење „Калмањ Лајош”, збивања везана за Сенћанску уметничку колонију, Позоришно и филмско надметање средњошколаца, традиционално Етнографско саветовање Градског музеја, итд. Наш културно-образовни центар представља организатора и реализатора традиционалног низа празничних манифестација поводом Дана града под називом „Празник града Сенте”, грандиозне приредбе фестивалског карактера која се под називом „Плесна панорама” приређује сваке године у августу, а исто тако и Луткарског и децјег фестивала „Сунчев зрак”. У новембру 2010. године Мађарски национални савет је Центар прогласио за установу од посебног значаја, а од 2012. он је пак поред сенћанске Локалне самоуправе и њен суоснивач. На основу Одлуке Мађарског националног савета (одредба 28/2010) сенћански Културно-образовни центар „Турзо Лајош” проглашен је за установу културе од посебног значаја, а у 2013. години дошло је и до делимичног преношења оснивачких права. Стручна служба Културно-образовног центра „Турзо Лајош” обједињује организационе јединице у јединствени систем, координира и управља њима. Стручна служба обављањем књиговодствених, финансијских, административних и информатичких задатака и радних поступака у одлучној мери доприноси

неометаном деловању институционалног система установе. Тренутно Градски музеј има 7, Дом културе 4, Градска библиотека са библиотечким испоставама свеукупно 8, а Стручна служба пак 5 запослених.

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ГРАДСКЕ БИБЛИОТЕКЕ У СЕНТИ ЗА 2021. ГОДИНУ

МИСИЈА И ЗАДАЦИ

Градска библиотека у Сенти ради у оквиру сенћанског Културно-образовног центра „Турзо Лајош”, који представља установу од истакнутог значаја Мађарског националног савета.

Наша библиотека представља јавни локалитет који пружа инспирацију за учење, рад и садржајно провођење слободног времена, који доприноси развићу заједнице, прикупља и чини доступним културну заоставштину, посредством приредби потпомаже јачање заједнице и осећај припадништва. Услед тога веома важан задатак припада и библиотекарима, будући да библиотекарство представља позив и могућност за упознавање чланова наше заједнице са књигом, са у књигама скривеним тајнама, за омиљавање књиге и читања, односно за традиционирање спознаја које нас уздижу и чине поносним.

КОНТИНУИРАНО ДАЉЕ СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ БИБЛИОТЕКАРА

Наша библиотека је и у 2021. години континуирано и доследно настојала да њени упосленици упознају и прихвате важност концепције квалитативног менаџмента, то јест оне методе и технике посредством којих су у могућности да анализирају и вреднују своју делатност. Одржавање ових спознаја на неопходном нивоу и њихово развиће представљају стални задатак, будући да постоји потреба за квалитетном услугом, те стручно оспособљеним и посвећеним библиотекарима.

Библиотекари сенћанске Градске библиотеке су узели учешћа на следећим стручним усавршавањима:

Назив едукативног програма	Време и место одржавања	Организатор	Предавачи
<i>Правна регулатива библиотечко- информативне делатности - акредитовано стручно усавршавање</i>	17. III 2021. он-лајн	Завод за културу војвођанских Мађара	Емил Лулић правник, докторант
<i>Дигитално образовање - дигитална школска библиотека : нови</i>	14. IV 2021. он-лајн	Удружење библиотечких наставника	Моника Киш, Дора Еђхази

<i>изазови и нова решења</i>			
<i>Увод у квалитативни менаџмент</i>	11. V 2021. он-лајн	Библиотечки институт	Тамара Бајнок, Адријен Хорват, Река Јухас
<i>III Путујући сусрет</i>	9. VII 2021. он-лајн	Удружење мађарских библиотекара	Карољ Редл

ОБОГАЋИВАЊЕ ФОНДА И ДРУГА РАЗВИЋА

У прошлој успешно смо партиципирали на више конкурса. На конкурс Покрајинског секретаријата за културу и јавно информисање наша је установа добила 89.900 динара, од којих је купљена 61 књига намењена одраслим особама. Посредством откупа Министарства за културу и информисање Републике Србије на поклон је добијено укупно 597 књига (563 књиге на српском језику и 16 књига на мађарском језику) у укупној вредности од 491.467,25 динара.

Од Мађарског националног савета установа је добила 331 књигу у вредности од 336.152 динара, од чега је 89 књига представљало књиге за децу, док су 242 књиге биле намењене одраслима.

Из сопствених средстава је утрошено 50.000 динара, од којих је купљено 25 књига. Од читалаца је на поклон укупно добијено 66 књига, од којих су 3 књиге биле намењене деци.

ИНФОРМАТИЧКИ РАЗВОЈ

Уз помоћ наше стручне библиотеке и надаље потпомажемо научна истраживања, учење, те јавну доступност научних података. И у 2021 години били смо прикључени електронско-информатичким услугама проширеном Националном програму електронске доставе информација (ЕИС), који потпомаже отворени приступ мађарским базама података.

Уз подршку Владе Мађарске, а посредством Мађарског националног савета 18. децембра 2020. у нашој је установи замењен Интегрални библиотечки програм „Сирена” чије је место преузео библиотечко-информативни систем „Qulto”[®] који поред традиционалних основних библиотечких функција обезбеђује и могућност за обављање таквих задатака као што су дигитална достава садржаја, архивисање, веб-публиковање, или пак изградња и операционализација портала комплексних јавних збирки. Библиотекарска група „Спона” је у сарадњи са компанијом „Монгуз” д.о.о. 30. септембра 2021. организовала едукативни курс за библиотекаре. Учесници су

могли да добију одговоре на питања у вези са програмом „Qulto”®, а представљена су и најновија развића истог.

НОВИ ЧЛАНОВИ У 2021. ГОДИНИ

Поред редовних читалаца библиотеке број њених корисника је током године увећан за 72 нова лица, односно за 30 деце (до 14 година старости), 14 ученика средњих школа, 21 запослено лице, 5 пензионера и 2 припадника осталих социјалних категорија. У горњебрешкој и торњошкој библиотечкој испостави чланство је обogaћено са по 16 деце.

БИБЛИОТЕЧКЕ ПРИРЕДБЕ

Градска библиотека је имајући у виду стратешке задатке за 2021. годину приредила 6 књижних промоција, 5 изложби, 9 научно-популарних предавања, 21 програм за децу, 18 филмских пројекција, 1 представу и 3 манифестације од истакнутог значаја.

ИСТАКНУТЕ ПРИРЕДБЕ ОД ВОЈВОЂАНСКОГ И РЕГИОНАЛНОГ ЗНАЧАЈА

Обе наше манифестације - реализацију XXIII Фестивала „Празник наших традиција”, те организацију финалног надметања XXVI Етноприповедачког такмичења „Лајош Калмањ” - подржали су или организационо потпомогли Мађарски национални савет и Локална самоуправа града Сенте. Јубиларну годишњицу XXV Сенђанског фестивала певане песме потпомогао је пак Државни секретаријат за националну политику Президијума владе Мађарске.

XXIII Фестивал „Празник наших традиција”

„Lefelé folyik a Tisza, nem folyik az többet vissza...”

Пригодом стручног дана XXIII Фестивала „Празник наших традиција” извршено је подсећање на на 80-годишњицу рођења етномузиколошкиње Анике Бодор, 90-годишњицу рођења етнологa, социолога и публицисте Беле Бурања, те 95-годишњицу рођења етнологa Гезе Триполског. Приредба која представља регионалну војвођанску мађарску манифестацију од истакнутог значаја Мађарског националног савета реализована је у он-лајн формату.

Субота 20. март 2021. - 10.00-13.30 ч.

10.00–10.20 ч: Музички поздрав суботичког оркестра „Јухас” у част „великих Сенђана”.

Поздравни говори руководитељке Градске библиотеке Ане Барат Хајнал и Атиле Јухаса, члана Општинског већа задуженог за питања културе и образовања.

10.20–10.50 ч: Уводна излагања предавача струковног дана.

11.00–12.00 ч: Предавање Иштвана Толдија, лауреата награде „Mesefa” из Купусине намењено педагозима ученика који се спремају за наступ на Етноприповедачком такмичењу „Лајош Калмањ”

11.00–12.00 ч: Предавање будимпештанског истраживача народне музике Иштвана Немета за уметничке руководиоце етно-музичких група које учествују на Фестивалу „Празник наших традиција”.

11.00–12.00 ч: Предавање Силвестера Шикентанца, носиоца титула „Örökös Aranysarkantyús Táncos” и „Népművészet Ifjú Mestere”, намењено уметничким руководиоцима фолклорно-плесних ансамбала.

12.00–13.00 ч: Предавање сегединског музеолога др Илдико Баркањи о народним ношњама и сценском наступу.

13.00–13.30 ч: Завршетак стручног дана.

XXVI Етноприповедачко такмичење „Лајош Калмањ”

У периоду од 20. априла до 30. маја 2021. екстраординарно је у 15 војвођанских насеобина (Фекетић, Купусина, Горњи Брег, Хајдуково, Војловица, Шупљак, Мужља, Светозар Милетић, Ором, Суботица, Скореновац, Михајлово, Темерин, Сента, Сомбор) приређено XXVI Етноприповедачко такмичење „Лајош Калмањ” са 52 такмичара.

Такмичари су посредством позивног конкурса доспели у финале приређено у он-лајн формату, а које се у сарадњи са упосленицима Завода за културу војвођанских Мађара и сниматеља Тамаша Јухаса, те уз подршку будимпештанске „Куће традиција” одвијало у периоду од 20. до 29. априла. Приповедаче је оцењивао деветочлани стручни жири. Ученике нижих разреда основних школа оцењивали су: сакупљач народних прича и приповедач Шаролта Боја Паћи, етнолог Шара Дала, сарадница будимпештанске „Куће традиција”, те приповедач, интерпретатор народних песама и сарадник будимпештанске „Куће традиција” Ева Фабијан. Ученике виших разреда основних школа вредновали су: приповедач Отилија Коња-Ковач, етнолог др Јудита Рафаи у својству председнице жирија, те истраживач фолклора и сарадник словачке „Куће традиција” Норберт Варга. Средњошколце и одрасле оцењивали су: етнолог мр Валерија Дежавари Беседеш, сарадница будимпештанске „Куће традиција” и приповедач Богларка Клитши-Сабад, те приповедач Иштван Толди.

Прошле су године заслужни приповедачи оквалификовани златним, сребрним и бронзаним рангом, а додељене су и главне награде. Проглашење резултата одржано је у Сенти у понедељак 14. јуна, у сенђанском Дому стваралаштва са почетком у 17 часова.

XXV Сенђански фестивал певане песме

Поводом Године националне резумпције, а подсећајући се 80-годишњице рођења Нандора Гиона, 100-годишњице рођења академика Иштвана Селија, 130-годишњице рођења писца Артура Мунка, те 160-годишњице рођења композитора Ернеа Лањија, сенћански Културно-образовни центар „Турзо Лајош” и Завод за културу војвођанских Мађара су у сарадњи са локалном самоуправом града Сенте по двадесет пети пут у периоду од 21. до 23. маја 2021. приредили Сенћански фестивал певане песме, чији је овогодишњи почасни гост био песник, театролог и драматург Тамаш К. Олах.

Организациони одбор је још 2020. посредством позивног конкурса инвитуирао осморо у Карпатском базену живућих младих песника да напишу обавезну песму. Од приспелих песама Организациони одбор је на препоруку драматурга и песника Ернеа Веребеша и вокалног интерпретатора Матеа Терека као за компоновање обавезујућу понудио песму Тамаша Олаха под називом „Az órák lehetőségé”.

Нашу приредбу у 2020. години услед епидемиолошке ситуације ми, нажалост, нисмо били у могућности да одржимо, те нам због тога особито задовољство чини то што смо прошле године са великим успехом могли да одржимо овај јубиларни фестивал, понудивши могућност за представљање свим оним солистима и ансамблима који изводе певане песме у властитом музичком аранжману. Услов за учешће на такмичењу било је постојање три компоноване песме у извођачком репертоару пријављених наступатеља, а међу њима једну је требала да представља песма Тамаша Олаха под називом „Az órák lehetőségé”, док су две друге пак биле песме по слободном избору.

Такмичари су партиципирали у вредним наградама у виду новчаних упутница за куповину: 1. награда - 60.000 динара; 2. награда - 45.000 динара; 3. награда - 35.000 динара.

Наступатеље је вредновао изврсни стручни жири који су чинили: вокални интерпретатор и музичар Балаж Радвањи (Будимпешта), члан ансамбла „Kalács” као председник жирија, композитор и песник Ерне Веребеш (Сента-Будимпешта), вокални интерпретатор Мате Терек, члан ансамбла „Misztrál”, те песник, театролог и драматург Тамаш К. Олах (Кањижа).

Фестивал је реализован по следећим програмским ставкама:

У петак, 21. маја, на Главном тргу је у 10.00 часова свечано **представљен најновији компакт-диск суботичког оркестра „Juhász”**. У веома успелој приредби је учествовало укупно 200 деце.

У петак, 21. маја, у Позоришној сали Дома културе је почев од 16.00 часова уприличен такмичарски део програма јубиларног фестивала. У програму своје је

умеће одмерило 7 солиста и ансамбала из Сенте, Верешеђхаза, Клужа, Будимпеште, Малог Иђоша, Бечеја и Веспрема. Победник је био будимпештански ансамбл *Azt még nem tudjuk* чији су чланови Нора Немчок, Естер Ширко и Ђерђ Молнар.

У знаку Године националне резумпције начињен је и видео-снимак који је приказан и у оквиру такмичарског и у оквиру гала-програма, а који је садржавао песму Миклоша Раднотија *Éjszaka* у музичком аранжману Иштвана Микоа. Интерпретатори су били млади који живе у Карпатском базену код којих је Сенђански фестивал певане песме постао саставни део живота, а који су овом песмом желели да изразе своју приврженост заједништву.

У суботу, 22. маја, у Позоришној сали Дома културе је почев од 18.00 часова одржан концерт ансамбла „*Kaláka*”, двоструког лауреата Кошутове награде и награде „*Prima Primissima*”, под називом *Ég zsoltára*, са гостујућом интерпретативном уметницом, певачицом и композиторком **Паља Беом**, лауреаткињом награде „*Prima*” и двоструком лауреаткињом награде „*Artisjus*”.

Поетско-музички компендијум под називом *Csak ülj a földre és beszéld az égre...* публика је била у прилици да види у Фекетићу, Сенти, Чоки, Кањижи и на Палићу у оквиру промотивног програма фестивала. У програму су учествовали сенђански ансамбл „*Mécsvirág*”, добитник награде *Pro urbe* града Сенте, као и **Лорант Тот Петер** и рецитатор **Акош Хајверт**, лауреат Раднотијеве награде.

Манифестацију је потпомогао Државни секретаријат за националну политику Президијума владе Мађарске.

ЛЕГАТИ, РУКОПИСИ, ЗАВИЧАЈНА ДЕЛАТНОСТ

У сенђанској Градској библиотеци се континуирано и плански врши прикупљање, обрада, похрањивање, чување и презентовање, те уврштавање у базу података завичајних публикација, легата и рукописа на мађарском језику.

У Сенти, 15. јануара 2022.

Саставила:

Руководилац библиотечког одељења

АНА БАРАТ ХАЈНАЛ

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ СЕНЋАНСКОГ ДОМА КУЛТУРЕ ЗА 2021. ГОДИНУ

Наше деловање у 2021. години било је слично оном у 2020. години, то јест у знатној је мери одступало од оног у претходним годинама уобичајеног. Епидемија Коронавируса (COVID-19) проузроковала је тешкоће и промене у свим областима живота, а изузетак није представљао ни уметнички живот. Наши програми организовани су сходно прописаним епидемиолошким мерама: обавезна употреба маски, ограничени број посетилаца. Број манифестација је добрано мањи од досадашњег, удружења грађана смањила су број властитих програма, а изостале су и школске приредбе, пошто оне ванинституционално не партиципирају у програмима.

У Програму рада Дома културе, који делује као једна од фундаменталних установа сенћанског Културно-образовног центра „Турзо Лајош”, за примарне циљеве су одређени развијање заједничких културних и забавних потенцијала, афирмација стваралачке активности и дисеминација културних достигнућа.

Дом културе има значајну улогу у области презентације професионалних уметничких остварења јавности (приређивање професионалних позоришних представа и концерата).

Тесна сарадња је остварена са установом која делује у истој згради, са Сенћанским мађарским камерним позориштем, које такође представља установу од посебног значаја и најмлађе професионално позориште у Војводини (регистровано почев од 2008.), а настављена је наша сарадња и са аматерском позоришном групом, Камерном сценом „Мирослав Антић”, која своје пробе и представе са недељном/месечном редовитошћу одржава у Дому културе. Почев од 2021. позоришна група делује као сегмент Српског културног центра „Стеван Сремац”. Наравно, током године се у заједници са другим удружењима грађана, друштвима, фондацијама и образовним установама у више наврата организују и приређују различите манифестације, изложбе и програми.

На основу Одлуке Мађарског националног савета (одредба 28/2010) сенћански Културно-образовни центар „Турзо Лајош” проглашен је за установу културе од посебног значаја, а у 2013. години дошло је и до делимичног преношења оснивачких права.

Устројство, деловање, коришћење и опремљеност сенћанског Дома културе умногоме се разликују од деловања других домова културе у околини. У овом случају је у потпуности реализована гранска интеграција: простор је погодан за сукцесивну и паралелну презентацију разнородних садржаја. Дом културе обезбеђује локалитет за различите трибине, научне и књижевне приредбе, културне манифестације, забавишне и школске програме, за организовање свечаности и одржавање концерата. У овој згради своје пробе и приредбе држе и забавиштарци, ученици основних и средњих школа, пензионери, удружења грађана, културно-уметничка друштва и плесне групе.

Дом културе је суорганизатор или домаћин следећим манифестацијама од истакнутог значаја: Сенђански фестивал певане песме, Табор војвођанских мађарских аматерских и школских глумаца (МадТ), те „Празник наших традиција”. Од наведених у овој се години успело реализовати само Сенђански фестивал певане песме.

Наша најреномиранија, најмасовнија, те уједно и манифестација која је проширена на целу Војводину, а чијег јединог организатора и реализатора представља Дом културе, јесте Филмско и позоришно надметање средњошколаца, које смо ове године могли да приредимо уз мању одгоду, односно 30. јуна уместо у априлу.

Поред набројаних представа и програма, радници Дома културе учествују и у организацији и реализацији других културних програма у граду, нпр. у организовању и реализацији школских приредби, тркачких надметања, програма на отвореном простору, црквених и спортских манифестација, програма удружења грађана и обезбеђењу озвучења за њих.

Број запослених у Дому културе: 4 лица у уговорном и 1 радник у сталном радном односу.

ПРИРЕДБЕ ОДРЖАНЕ У ДОМУ КУЛТУРЕ

Гостовања аматерских позоришта

У организацији сенђанске **Камерне сцене „Мирослав Антић”** приређен је и фестивал под називом **„Позоришни дани Јована Ђорђевића”**, за који је локалитет обезбедио Дом културе. У оквиру смотре аматерског позоришног стваралаштва на српском језику своје је представе у нашем граду приказало пет аматерских позоришних дружина. У програму фестивала фигурирале су следеће представе: прве вечери представио се домаћин, **Камерна сцена „Мирослав Антић”**, са представом *Оне су хтеле нешто друго* (Режија: **Наташа Фараго, Маја Радоњић и Бранко Вучетић**); представа *Све о женама* Аматерског позоришта **„Мирко Таталовић Ћира** из Нове Пазове (Режија: **Александар Бако**); представа *Боинг боинг* Новосадског аматерског позоришта **„Шмиранти”** из Новог Сада (Режија: **Бошко Петров**); представа *Неки то воле вруће* ансамбла **„Театар 5”** из Београда (Режија: **Зоран Ракић**) и представа *На површини* Театра глуме - **„Театар 011”** из Београда (Режија: **Бошко Петров**).

Камерна сцена „Мирослав Антић” своје премијере и представе одржава у Дому културе. У 2021. години она је у нашој установи приказала три премијере и две репризе:

Ђурђа Лили: *И девојчице играју фудбал; Оне су хтеле нешто сасвим друго* (Режија: **Наташа Фараго, Маја Радоњић и Бранко Вучетић**); **Зоран Мијаљевић:** *Сарме за понети* (Режија: **Бранко Вучетић**).

Приредбе образовних установа

Културно – образовни центар „Турзо Лајош” сматра веома важном тесну сарадњу са образовним установама на подручју општине Сента. У Дому културе школе су приредиле следеће свечане програме: опроштајну свечаност ученика четвртих разреда сенђанске **Основне школе „Стеван Сремац”**; празнични програм **сенђанске Гимназије** под називом *145-годишњица сенђанске Гимназије - Јубиларни празнични програм поводом 145. годишњице сенђанске Гимназије*; јубиларни програм **Сенђанског консултативног центра Мађарског аграрног и биолошког факултета из Геделеа**; такмичење сенђанске **Економско-трговинске средње школе** под називом *Ко шта зна?*.

Концерти и музички програми

Добротворни програм под називом *Roma lélek* у којем су учествовали: **Јанош Курина** (клавир), **Ференц Курина** (контрабас), **Михаел Курина** (цимбалом), **Иштван Веребеш** (кларинет), **Густав Веребеш Курина м.л.** (прим) и **Жофија Сабо Декањ** (вокал). Приредба је реализована уз подршку **Културно-образовног центра „Турзо Лајош”** и **Општинске организације Црвеног крста у Сенти**.

Дечји програм XXV Сенђанског фестивала певане песме био је под називом *Tudom én már...* приређен у Музичком павиљону на Главном тргу, а уједно је представљао и свечану промоцију најновијег носача звука суботичког **ансамбла „Јухас”**. Поред сталних чланова ансамбла у програму је у својству приповедача учествовао и глумац **Сенђанског мађарског камерног позоришта Ђерђ Вираг**, а исто тако и сегедински цимбалиста **Роберт Цутор**.

Такмичарски програм XXV Сенђанског фестивала певане песме представљао је јубиларни празнични догађај. Овогодишњи такмичарски програм анонсиран је под називом *Az órák lehetősége*, а почасни гост истог био је песник, театролог и драматург **Тамаш К. Олах**.

У **гала-програму XXV Сенђанског фестивала певане песме** наступио је будимпештански **ансамбл „Kaláka”**, двоструки лауреат Кошутове награде и награде „Prima Primissima”, својим програмом под називом *Az ég zsoltára*. Гостујући уметник била је пак лауреаткиња награде „Prima” и двострука добитница награде „Artisjus”, вокална интерпретаторка и складатељка **Беа Паља**.

У јуну су у музичком павиљону заинтересовани били у прилици да виде завршни годишњи програм струковног кружока **Културно-образовног центра „Турзо Лајош”** под називом *A zentai zöld erdőbe*.

Оркестар „Фокош” је у септембру наступио у Дому културе. Концерт је представио етномузиколошку заоставштину из околине Бечеја.

У децембру су својим празничним божићним програмом годину окончале струковне дружине **Културно-образовног центра „Турзо Лајош”**. Последњу манифестацију у 2021. години представљао је плесни гала-програм **Ансамбла „Merkur - Midnight”**.

Научне и књижевне манифестације и саветовања

У оквиру *Филмског фестивала „Memento”* публика је била у прилици да види две књижевне вечери. У септембру је у Великој сали Дома културе приређена промоција књиге познатог сплитског фудбалера **Ивана Гудеља**. Особиту пажњу сенђанских педагога привукла је промоција књиге и ЦД-а у оквиру предавања под називом ... *oda küjjel Andrásfalván* **Еве Фабијан**, а у организацији **Завода за мађарску културу Војводине и Мреже „Nagyományok háza”**. Публикацију су представиле етнолог др **Јудита Рафани** и уредница публикације **Нора Немет**.

Манифестације од истакнутог војвођанског и регионалног значаја

Ограничени епидемиолошком ситуацијом, но саобразно приликама ипак успешно, реализовали смо и **Филмско и позоришно надметање средњошколаца**. Желели бисмо да нагласимо да ово надметање представља регионалну манифестацију од истакнутог значаја **Мађарског националног савета**.

Остале културне манифестације

Дом културе обезбедио је локалитет и за бројне комеморативне и празничне програме.

Представа под називом *Magyarnak születtem* **Путујућег позоришта „Szent Mihály Szekere”** била је приказана 20. августа, у оквиру празничног комеморативног серијала поводом Дана светог Стефана.

Фестивал документарних филмова „MEMENTO” приказан је као гостујућа приредба у оквиру септембарског циклуса празничних манифестација поводом Дана града.

У знак сећања на годишњицу револуције и ослободилачке борбе из 1956. у позоришној сали је одржана комеморативна свечаност под називом *Csak vagyok, egy, ki itt maradt / tarisznyában a tájjal*. У програму су учествовали **ансамбл**

„Mécsvirág” (интерпретативна уметница **Ерика Крнач**, вокални интерпретатори **Ана Барат Хајнал** и **Ервин Жолдош**), те фолклорно-плесне групе „Ispiláng” и „Szikra” Културно - образовног центра „Турзо Лајош” (уметнички руководиоци: **Балаж Чесак** и **Анико Чесак Корчик**). Поздравну беседу одржао је председник општине **Рудолф Цегледи**.

Бројна заинтересована публика погледала је пројекцију документарног филма *A Vajdaság kincsének őrzői*. Након пројекције која је представила портрете **Анике Бодор**, **Беле Бурања** и брачног пара **Селеша Ваго**, уследио је и разговор са редитељем филма.

Комплексно етноуметничко занимање **Војвођанске мреже „Nagyományok Háza”** под називом *Ricsaj - Találkozás a népművészettel* одржано је у Позоришној сали Дома културе, у оквиру којег су промоције и занимања за децу одржали војвођански едукатори народних игара, фолклорни плесачи, музичари, приповедачи и израђивачи рукотворина. Истовремено су била приређена занимања за две узрасне групе - за забавиштарце и ученике основних школа.

Празнични програм **Удружења лица са посебним потребама и њихових помагача „Рука у руци”** под називом *Velünk kerek a világ* одржан је поводом Светског дана лица са посебним потребама и 20. годишњице постојања удружења.

Рекапитулација истакнутих збивања у Дому Културе:

ПРОГРАМ	КОМАД/ГОДИНА	БРОЈ ГЛЕДАЛАЦА	ПРОСЕК
ПРЕДСТАВЕ ЗА ДЕЦУ			
- на мађарском језику			
- на српском језику			
ПРОФЕСИОНАЛНЕ ПОЗОРИШНЕ ПРЕДСТАВЕ			
- на мађарском језику			
- на српском језику			
АМАТЕРСКЕ ПРЕДСТАВЕ			

- на мађарском језику			
- на српском језику	5	534	107
ОСТАЛЕ ПОЗОРИШНЕ ПРИРЕДБЕ	4	304	76
ПРИРЕДБЕ ОБРАЗОВНИХ УСТАНОВА	4	440	110
МУЗИЧКИ ПРОГРАМИ	10	842	84
НАУЧНЕ И КЊИЖЕВНЕ ТРИБИНЕ	5	335	67
СРЕДЊОШКОЛСКО ПОЗОРИШНО И ФИЛМСКО НАДМЕТАЊЕ	3 предавања + 17 филмова	322	54
ФИЛМСКЕ ПРОЈЕКЦИЈЕ	31	409	13
ПРЕДСТАВЕ КАМЕРНЕ СЦЕНЕ „МИРОСЛАВ АНТИЋ”	5	503	101
СРПСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР „СТЕВАН СРЕМАЦ”	5	469	94
ПОЗОРИШТЕ НА САЛАШУ			
УКУПНО	41+48 филмова	4158	47

Саставила:

Руководитељка Дома културе

ГАБРИЈЕЛА В. БОРОШ

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ СЕНЋАНСКОГ ГРАДСКОГ МУЗЕЈА ЗА 2021. ГОДИНУ

Иако је епидемиолошка ситуација у односу на претходну годину донекле била побољшана, она је и надаље неповољно упливисала на нашу свакодневну активност, првенствено у погледу организације програма намењених публици (ограничење броја присутних), но и посетиоци су се тек веома обазриво изнова вратили, при чему су то првенствено учинили индивидуални посетиоци, док су групне посете у поређењу са ранијим бројкама у изразитом паду. Истовремено је и материјална потпора - како од стране локалне самоуправе, тако и у погледу конкурсних изворишта - била уистину скромна. Упркос свему, преузимањем ризика успешно је - макар и у ограниченом обиму - извршен повратак на уобичајени колосек.

Велике поправке су и надаље изостале, било је средстава само за оне мање, а ни то што је било расположиво није било довољно. Део корпуса зграде континуирано пропада (депои, део изложбених сала у приземљу), те смо морали да донесемо одлуку о томе да затворимо стални део археолошке изложбене поставке, пошто су зидови постали у толикој мери влажни да су изложени предмети постали угрожени (појава плесни, корозија) и уколико се у наредној години ситуација не промени бићемо принуђени да тако поступимо и са изложбеном поставком о Сенћанској бици. Није ефемерно то што је приказ проквашених зидова недостојан за установу која служи за репрезентативне промоције граду, штавише, целом бачком Потисју. (Истовремено морамо да кажемо и то да је наша установа у протеклим годинама у бројним приликама конкурсно аплицирала код Министарства за културу, но - вербалним уверавањима упркос - нисмо дошли до потпора које би биле неопходне за реализацију овако значајних реконструкционих радова - *прим. прим.*)

Епидемиолошка ситуација вазда највише погађа програмске активности, односно одржавање реалних (физичких) контаката са сродним установама, но и то се побољшало у односу на претходну годину, те смо, премда опрезно - у складу са прописима - успели да предузмемо више, остваривши тако и планиране изложбе. Морали смо једино да услед болести аутора изоставимо Божићну изложбу. Ваљда смо и због тога били мање присутни на друштвеним медијима (Фејсбук), но анонсирање догађаја ту је најбрже, најуспешније, а изванредно служи и као место за популаризацију музеја (истављањем фотографија и кратких текстова).

Времена је било и за дигитализацију, а ту је највећи напредак постигнут обрадом готово десет хиљада фототечких снимака.

Оживело је и одржавање контаката са сродним установама, првенствено пригодом организовања изложби (гостујуће изложбе, позајмице слика). Поред тога, етнограф је узео учешће на уобичајеној годишњој конференцији Етнографског друштва „Лајош Киш”, док је историчар - музеолог партиципирао на једној дводневној међународној конференцији. Наша издавачка делатност ове је године паузирала, а нисмо се истакли ни у области публиковања, углавном због тога што смо наше публикације припремили за наредну годину, па се може очекивати да ће наши овоме комплементарни планови бити реализовани у блиској будућности.

Наше збирке нису обогаћене у знатној мери, но радује што смо захваљујући Историјском архиву могли да у привремено уступљену складишну просторију сместимо археолошке налазе који су откривени приликом санационих ископавања у општинама Кањижа, Сента и Ада. За њихов дефинитивни смештај биће неопходно изнаћи трајно решење.

Летње креативно табориште **Сенћанске уметничке колоније** организовали смо у периоду од 10. до 14. августа. Пошто смо затражену потпору добили само делимично, били смо принуђени да донекле редукујемо планиране програме, односно и број позваних уметника. Упркос свему успешно је изнова окупљена једна сразмерно хомогена стваралачка гарда, која је - наравно, у складу са уметничком слободом - настојала да удовољи смерницама назначене теме, тачније назначених тема. Једним делом било је оних који су у близини округле (70.) годишњице стварали у знаку започетог омажа, док су други пак трагали за ишчезлим амбијентима, покушавајући да открију локалне боје које су од 1952. можда избледеле, оштетиле се. Било је онога што је преостало само у траговима, но они су континуитет са оваквим фиксативима сматрали битним, будући да су у педесетим годинама прошлог века на многим сликама фигурирале знамените зграде, улице града, док је сада пак то, услед присуства млађих генерација, ходом дуж ево већ треће деценије XXI века, то изнова постало важно. Осведочавамо се, наиме, да амбијент истовремено даје прилику и за једну врсту рекапитулације. Све то обухватили смо називом *Сачувај као*.

Премда смо планирали и више пратећих програма, услед редукције потпора били смо у могућности да реализујемо само једну: зарад потпомагања уметника у инвокацији прошлости направили смо краћу опходњу по центру града, скренувши при том пажњу на до данас очувано архитектонско наслеђе, обишли смо такође и у последњим годинама постављене јавне споменике, те су тако они заправо добили краћу презентацију из сенћанске културе сећања. Радује што се то манифестовало и на њиховим сликама.

Творевине су настале већ и током петодневног креативног таборишта, а следствено онде вођеним разговорима пак и друге, од којих смо сачинили уобичајену годишњу изложбу коју смо поводом **Дана војвођанске мађарске ликовне уметности** (14. новембра) отворили 15. новембра. Чини нам особиту радост што је упркос епидемиолошкој ситуацији већина стваралаца присуство на отварању сматрала битним, будући да то увек представља важну спону са посетилачком публиком.

Учесници креативног таборишта, те уједно и излагачи на новембарској изложби били су следећи уметници: **Акош Бала, Атила Черник, Тибор Чикош, Корина Губик, Мирослав Јованчић, Имре Молнар - Мирко, Андреа Муњин, Лаура Сагмајстер и Викторија Салма.**

ПРИЛОГ

БРОЈ ПОСЕТИЛАЦА (Т. 1)

Месец	Индивидуалних		Групних		Укупно	
	2020.	2021.	2020.	2021.	2020.	2021.
Јануар	24	4	-	-	24	4
Фебруар	19	12	75/3	29/2	94	41
Март	12	27	-	15/1	12	42
Април	-	9	-	48/3	-	57
Мај	-	31	-	41/2	-	72
Јун	-	52	-	84/2	-	136
Јул	-	10	-	55/1	-	65
Август	8	28	-	-	8	28
Септембар	85	27	13/1	113/3	98	140
Октобар	47	35	27/2	14/1	74	49
Новембар	43	11	-	33/2	43	44
Децембар	29	12	-	-	29	12
УКУПНО	267	258	115	432	382	690

ПОСЕЋЕНОСТ ДРУГИХ С КУЛТУРОМ ПОВЕЗАНИХ АКТИВНОСТИ (Т. 2)

Активност	Број посетилаца		По приредби		%	
	2020.	2021.	2020.	2021.	2020.	2021.
Отварање изложбе	105	291	35	42	18	26
Предавања, промоције књига, остало	65	118	13	24	11	10
Игротека, музеолошко - педа- гошка занимања	22	39	11	13	4	3
Стална изложбена поставка & галерија	382	690	-	-	67	61
УКУПНО	574	1138	-		100	100

**ВРСТЕ И УЧЕСТАЛОСТ С КУЛТУРНИМ ПРОГРАМИМА
ПОВЕЗАНИХ АКТИВНОСТИ (Т. 3)**

Активност	Учесталост		%		Месечно	
	2020.	2021.	2020.	2021.	2020.	2021.
Изложбе	3	7	30	47	0,25	0,58
Предавања, промоције књига, камерни концерти	5	5	50	33	0,42	0,41
Игротека, руководилачка занимања	2	3	20	20	0,16	0,25
УКУПНО	10	15	100	100	0,83	1,25

ТЕМАТСКЕ ИЗЛОЖБЕ I (Т. 4)

Врста	Из сопствене збирке (%)		Донетих (%)		Укупно (%)	
	2020.	2021.	2020.	2021.	2020.	2021.
Етнографска	-	-	-	1	-	1(14,28)
Ликовна	-	1(14,28)	2(66,66)	3(42,86)	2(66,66)	4(57,14)
Мешовита	-	-	-	1(14,28)	-	1(14,28)
Историографска	1(33,33)	-	-	-	1(33,33)	-
Археолошка	-	-	-	1(14,28)	-	1(14,28)
УКУПНО	1(33,33)	1(14,28)	2(66,66)	6 (85,71)	3(100,00)	7(100,00)

ТЕМАТСКЕ ИЗЛОЖБЕ II (Т. 5)

12. фебруар – 3. март – *Camera Asiatica* (Изложба фотографија етнографа и културног антрополога Марије Вивод).

8. март – 10. април – *A házimunka diszkrét bája* (Изложба дела наставника ликовноуметничког одсека сенћанске Гимназије за талентоване ученике „Бољаи”).

15. април – 5. мај – Изложба дела матураната ликовноуметничког одсека сенћанске Гимназије за талентоване ученике „Бољаи”.

14. мај – 15. јул – *Pro Natura: A természetből a természetért.* (Изложба фотографија биолога, новинара и фотографа природе Јожефа Гергеља поводом манифестације „Ноћ музеја”).

5. август – 5. септембар – Изложба радова веспремске групе V8+.

10. септембар – 5. новембар – Изложба археолошких налаза који су откривени приликом санационих ископавања у општинама Кањижа, Сента и Ада.

15. новембар – 31. јануар 2022. – *Сачувај као.* (Изложба Сенћанске уметничке колоније поводом Дана војвођанске мађарске ликовне уметности).

Саставио:

Руководилац Градског музеја
АТИЛА ПЕЛИН

ИЗВЕШТАЈ О ДЕЛАТНОСТИ И ИНТЕНЗИВНИМ КУРСЕВИМА ОДСЕКА „АНДРАШ ПЕТЕ” ЗЕМЕЛВАЈСОВОГ ФАКУЛТЕТА ЗА 2021. ГОДИНУ

Јануар 2021. - септембар 2021.

Сарадници Одсека „Андрaш Пете” Земелвајсовог факултета, његови кондуктори, прегледали су и организовали занимања за особе са урођеним или стеченим болестима централног нервног система у узрасту од 0 до 99 година. У погледу одраслих особа бавили су се највише све чешћим случајевима склерозе мултиплекс, Паркинсонове болести и пост-инсултних стања, док су у погледу деце и одојчади помагали првенствено особама рођеним са церебралним оштећењима које имају ограничену способност кретања.

Током пандемије рад је у периоду од маја до августа 2021. обављан он-лајн путем, такође у тронедељном распореду, а почев од септембра 2021. до краја тог месеца континуално. Онима који нису могли да обезбеде техничку опрему за рад од куће он-лајн простор је на више места (Сента, Темерин, Бачка Топола) обезбеђивао Одсек. Наравно, уз поштовање здравствених прописа и уз лично присуство сарадника који би покренуо техничке уређаје и континуирано пазио на извршење радњи од стране пацијента и на инструкције кондуктора.

У развојном процесу је од јануара до септембра рађено са свеукупно 23 особе. Прегледи су на три локације обављани и прегледи - у Сенти је партиципирало 5 особа, у Бачкој Тополи 6, а у Суботици пак 4 особе.

Материјалну и техничку подршку су посредством потпоре Мађарског националног савета обезбеђивали сарадници Културно - образовног центра „Турзо Лајош”

Координатор

АТИЛА ПЕРПАУЕР

НЕГОВАЊЕ НАРОДНИХ ТРАДИЦИЈА

Сенђанска деџа фолклорно-плесна група „Ispiláng” оформљена је 2011. године у оквиру Културно-образовног центра „Турзо Лајош”, са циљем да у најмлађих побуди интересовање спрам народних песама и народне уметности, спрам фолклорно-културне естетике која нас подучава томе да здравим укоренењем можемо располагати само онда када унутар себе носимо карактеристике и вредности мађарске народне заоставштине, њен вредносни свет. Почев од октобра 2012. стручњаци подучавају децу фолклорним плесовима и народним играма. Од 10. октобра 2014. уметнички руководиоца и кореограф групе био је чокански фолклорни педагог **Ендре Баји**. Година 2020. је нашу установу и Фолклорно-плесну групу „Ispiláng” ставила пред велике изазове. Пробе су, нажалост, морале да буду укинуте, а поновни сусрет и започињање обуке могли су изнова да буду покренути тек у септембру. Од септембра 2020. уметнички руководиоци и кореографи групе су **Балаж Чесак** и **Анико Чесак Корчик**, који два пута недељно у згради Интерната држе фолклорне пробе за четири узрасне групе (*Полетарци* - забавиштарци, *Szikra I.* - ученици нижих разреда основних школа, *Szikra II.* - ученици виших разреда основних школа, *Ispiláng* - средњошколци). Фолклорно-плесна група „Ispiláng” је слично 2020. години и у 2021. обogaћена новим народним ношњама које обухватају и мушку и женску ношњу. Ситуација проузрокована епидемијом COVID-19 је, нажалост, спречила одржавање бројних приредби, но чим су то рестриктивне мере допустиле дошло је и до наступа фолклорно-плесне групе. Следствено томе у 2021. години је по први пут у јуну месецу приређен завршни презентациони годишњи програм фолклорно-уметничког струковног одсека Културно-образовног центра „Турзо Лајош”, који је уприличен у Музичком павиљону на Главном тргу. Под утицајем успешне манифестације у децембру је у Великој сали Дома културе представљен празнични, дочеку Божића посвећени програм. Млади сенђански фолклорни плесачи учествовали су на меморијалу посвећеном нашим националним празницима (*Мартовске иде, сећање на 1956.*) и празничној манифестацији поводом Дана града (*Празник града Сенте*). Треба поменути да је наша фолклорно - плесна група наступила и на гостовањима у Сенти братским насеобинама, Пакшу и Кристуру Секујешћу. Слично претходним годинама, усхићујуће је и то што је и у 2021. у оквиру деџе групе „Ispiláng” успела реализација едукације у области народних песама, те су тако под управом диригента **Розалије Тот** и сенђанска деца могла да узму учешћа у упознавању и рецепцији аутентичног мађарског фолклорно-песничког блага, што потврђују њихови бројни успешни наступи.

Од септембра 2015. децу инструменталној народној музици подучава етномузиколог **Ђула Јухас**. Захваљујући фолклорно-музичком конкурс Фондације „Шандор Чори” инструментална едукација је прошла кроз озбиљан

развој. Наше ученике подучавају нови, талентовани васпитачи народне музике, а исказано је велико интересовање спрам сенђанске фолклорно-музичке радионице како од стране ученика основних школа, тако и од стране одраслих.

Приредио:
Директор КОЦ „Турзо Лајош”
РИХАРД ХУЋИК

